

[Lysholt Hansen.]

betæneligheder over, så vi næste sommer kan lade landsbybørnene få deres ferierejse på linie med bybørnene.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: At den enlige moder, som ønsker at have sine børn hos sig — og det er da heldigvis de fleste, der ønsker det — har mange vanskeligheder, har de fleste været klar over. For at få dybere kendskab til, hvordan den enlige moder, der har børnene hos sig, klarer dagen og vejen, nedsatte Danske Kvinders Nationalråd og Dansk Kvindesamfund for nogle år siden en kommission til undersøgelse af spørgsmålet, og kommissionen blev tiltrådt af Kvindeligt Arbejderforbunds formand og en repræsentant for Mødrehjælpen og fik tilskud gennem socialministeriet og fra Københavns kommune, nærmere præciseret gennem samarbejde med Københavns kommunes statistiske kontor; også fra privat side har vi fået hjælp, og jeg siger tak for den tillid, der er vist os.

I denne kommission blev det vedtaget, at der skulle foretages en enqueteundersøgelse i København som den undersøgelse, der blev foretaget for enkeres vedkommende for nogle år siden af en kommission nedsat af Danske Kvinders Nationalråd. En lignende enqueteundersøgelse er foretaget i Aarhus af Aarhus kommunes statistiske kontor, og i vor undersøgelse er indgået en undersøgelse af forholdene i Hjørring.

Betænkningen fra denne kommission er omdelt til samtlige medlemmer af folketinget. Jeg tror, at de fleste ikke er klar over det, fordi den er lagt i kartotekskabet, som medlemmerne som bekendt ikke går så tit ud til, men jeg beder meget om, at den ikke bliver kastet i papirkurven — det er den for god og for pæn til — men at man studerer den.

Jeg vil fremhæve et par faktiske oplysninger og enkelte hovedpunkter. Jeg bygger mest på den enqueteundersøgelse, der er foretaget i København, og på andet statistisk materiale herfra.

For det første vil jeg sige, at mange har den opfattelse, at den enlige moders problem er den ugifte moders problem. Sådan har det måske været. Sådan er det ikke. I København viste det sig, at henimod $\frac{2}{3}$ af de enlige mødre, som har børn hos sig

under 18 år, er fraskilte og fraseparerede, $\frac{1}{5}$ er enker og $\frac{1}{6}$ — kun $\frac{1}{6}$ — er ugifte. Det ligger lidt anderledes udenfor København. I Aarhus er ca. halvdelen fraskilte, i Hjørring er knap $\frac{1}{3}$ fraskilte og fraseparerede, $\frac{1}{3}$ er enker og godt $\frac{1}{3}$ ugifte. Jeg tror imidlertid, at man kan sige, at i hele landet er ca. halvdelen af de enlige mødre fraskilte og fraseparerede, og det får jo en til at tænke lidt på, hvad det betyder med alle de mange opløste ægteskaber, og det vil jeg også gerne komme ind på til slut.

Undersøgelsen har vist, at mødrenes milieu er der ikke noget særlig mærkeligt i. De har den samme skoleuddannelse som befolkningen i almindelighed. De stammer ikke særlig fra hjem, hvor man kan sige der var uheldige familieforhold. Ser man på forholdene, efter at mødrene er blevet enlige mødre, gør der sig noget andet gældende. Selvfølgelig er det ikke en ensartet gruppe; der findes alle mulige typer karaktermæssigt og alle erhverv af forskellig økonomisk standard. Der er nogle, der er optimistiske og ser med godt mod på det og klarer sig, og andre, som er mere pessimistiske og synes, at de har det meget, meget svært. De, der er bedst stillet af de enlige mødre efter de oplysninger, vi har fået, både med hensyn til økonomien og på anden måde, er enkerne.

Der er imidlertid visse typiske træk, og det er først med hensyn til det økonomiske. Den enlige moders gennemsnitsindtægt ligger lidt under halvdelen af en mandlig forsørger, så det angiver jo, hvilket økonomisk niveau hun i almindelighed ligger på. Med hensyn til bolig — bortset fra enkerne — er hendes standard noget lavere end den normale families, og hendes lejlighed er sjældnere forsynet med sanitære bekvemmeligheder, centralvarme o. s. v. Hovederhverv har 80 pct. af enkerne og 88 pct. af de øvrige. Af deres indtægter stammer ca. 75 pct. fra deres hovederhverv og ca. 9 pct. fra børnebidrag; pension får 3 pct. Hustrubidrag betyder her i København forsvindende lidt, det er en undtagelse. Offentlig hjælp er der kun ca. $\frac{1}{10}$ af dem der har fået, men det er betydelig flere, end det ellers er normalt for befolkningen.

Det indtryk, man får, er, at de enlige mødre stort set er arbejdsomme, hænger i, at